

2020/2129(INL)

11.9.2020

OSNUTEK POROČILA

s priporočili Komisiji o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij
(2020/2129(INL))

Odbor za pravne zadeve

Poročevalka: Lara Wolters

(Pobuda – člen 47 Poslovnika)

Pripravljavca mnenja (*):
Raphaël Glucksmann, Odbor za zunanje zadeve
Bernd Lange, Odbor za mednarodno trgovino

(*) Pridruženi odbori – člen 57 Poslovnika

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

PRILOGA K PREDLOGU RESOLUCIJE: PRIPOROČILA O VSEBINI ZAHTEVANIH
PREDLOGOV9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

s priporočili Komisiji o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij (2020/2129(INL))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju člena 225 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju svojih resolucij z dne 25. oktobra 2016 o odgovornosti gospodarskih družb za hude kršitve človekovih pravic v tretjih državah (2015/2315(INI))¹, z dne 27. aprila 2017 o vodilni pobudi EU za sektor oblačil (2016/2140(INI))² in z dne 29. maja 2018 o vzdržnih financah(2018/2007(INI))³,
- ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030, sprejete leta 2015, zlasti 17 ciljev trajnostnega razvoja,
- ob upoštevanju okvira OZN za „varovanje, spoštovanje in pomoč“ iz leta 2008 za podjetništvo in človekove pravice,
- ob upoštevanju vodilnih načel Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah iz leta 2011⁴,
- ob upoštevanju smernic OECD za večnacionalne družbe⁵,
- ob upoštevanju smernic OECD o potrebni skrbnosti za odgovorno ravnanje podjetij⁶,
- ob upoštevanju smernic OECD o potrebni skrbnosti za odgovorne oskrbovalne verige v konfekcijski in obutveni industriji⁷,
- ob upoštevanju smernic OECD o potrebni skrbnosti za odgovorne verige oskrbovanja z minerali z območij, prizadetih zaradi konfliktov, in območij z visokim tveganjem⁸,
- ob upoštevanju smernic OECD/FAO za odgovorne kmetijske dobavne verige⁹,
- ob upoštevanju smernic OECD za odgovorno poslovno ravnanje institucionalnih vlagateljev¹⁰,
- ob upoštevanju Deklaracije MOD o temeljnih načelih in pravicah pri delu ter nadaljnjih

¹ P8_TA(2016)0405.

² P8_TA(2017)0196.

³ P8_TA(2018)0215.

⁴ https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf.

⁵ https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/04/Smernice_OECD_za_vecnacionalne_druzbe_s_pojasnili.pdf

⁶ <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

⁷ <http://www.oecd.org/industry/inv/mne/responsible-supply-chains-textile-garment-sector.htm>.

⁸ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/august/tradoc_157262.pdf

⁹ <https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/rbc-agriculture-supply-chains.htm>.

¹⁰ <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

- ukrepov iz leta 1998¹¹,
- ob upoštevanju tristranske deklaracije MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike iz leta 2017¹²,
 - ob upoštevanju knjižice OZN „Razsežnosti spola v vodilnih načelih o podjetništvu in človekovih pravicah“¹³,
 - ob upoštevanju Pariškega sporazuma z dne 12. decembra 2015,
 - ob upoštevanju Akcijskega načrta: financiranje trajnostne rasti¹⁴,
 - ob upoštevanju evropskega zelenega dogovora¹⁵,
 - ob upoštevanju Direktive 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS¹⁶ (računovodska direktiva),
 - ob upoštevanju Direktive 2014/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin¹⁷ (direktiva o nefinančnem poročanju),
 - ob upoštevanju Direktive (EU) 2017/828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o spremembi Direktive 2007/36/ES glede spodbujanja dolgoročnega sodelovanja delničarjev¹⁸ (direktiva o pravicah delničarjev),
 - ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije¹⁹ (direktiva o zaščiti žvižgačev),
 - ob upoštevanju Uredbe (EU) 2019/2088 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev²⁰ (uredba o razkritjih),
 - ob upoštevanju Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe

¹¹ <https://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang--en/index.htm>.

¹² https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/---multi/documents/publication/wcms_094386.pdf.

¹³ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/Gender_Booklet_Final.pdf.

¹⁴ COM(2018) 097 final.

¹⁵ COM(2019) 640 final.

¹⁶ UL L 182, 29.6.2013, str. 19.

¹⁷ UL L 330, 15.11.2014, str. 1.

¹⁸ UL L 132, 20.5.2017, str. 1.

¹⁹ UL L 305, 26.11.2019, str. 17.

²⁰ UL L 317, 9.12.2019, str. 1.

- (EU) 2019/2088²¹ (uredba o taksonomiji),
- ob upoštevanju Smernic Komisije za nefinančno poročanje (metodologija za poročanje o nefinančnih informacijah)²² in Smernic Komisije za nefinančno poročanje: *dopolnilo o poročanju o informacijah, povezanih s podnebjem*²³,
 - ob upoštevanju Uredbe (EU) 2017/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o določitvi obveznosti za potrebno skrbnost v oskrbovalni verigi za uvoznike v Uniji, ki uvažajo kositer, tantal in volfram, njihove rude ter zlato, ki izvirajo s konfliktnih območij in območij z visokim tveganjem²⁴ (uredba o konfliktnih mineralih),
 - ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode²⁵ (uredba o lesu),
 - ob upoštevanju francoskega zakona št. 2017-399 o dolžni skrbnosti nadrejenih družb in podjetij naročnikov²⁶,
 - ob upoštevanju nizozemskega zakona o uvedbi dolžne skrbnosti za preprečevanje dobave blaga in storitev, ustvarjenih z delom otrok²⁷,
 - ob upoštevanju študije Generalnega direktorata za zunanjo politiko Unije iz februarja 2019 o dostopu do pravnih sredstev za žrtve zlorab človekovih pravic v podjetjih v tretjih državah²⁸,
 - ob upoštevanju študije o zahtevah glede primerne skrbnosti v dobavni verigi, ki jo je naročila Evropska komisija²⁹,
 - ob upoštevanju študije o dolžnosti direktorjev glede skrbnega ravnanja in trajnostnega upravljanja podjetij, ki jo je naročila Evropska komisija³⁰,
 - ob upoštevanju poročil Generalnega direktorata za zunanjo politiko Unije iz junija 2020 z naslovoma Zakonodaja EU o primerni skrbnosti na področju človekovih pravic: spremljanje, izvajanje in dostop do pravnega varstva za žrtve³¹ ter Bistveni elementi morebitne zakonodaje o primerni skrbnosti na področju človekovih pravic³²,

²¹ UL L 198, 22.6.2020, str. 13.

²² UL C 215, 5.7.2017, str. 1.

²³ UL C 209, 20.6.2019, str. 1.

²⁴ UL L 130, 19.5.2017, str. 1.

²⁵ UL L 295, 12.11.2010, str. 23.

²⁶ Loi n° 2017-399 du 27 mars 2017 relative au devoir de vigilance des sociétés mères et des entreprises donneuses d'ordre, JORF n°0074 du 28 mars 2017.

²⁷ Wet van 24 oktober 2019 n. 401 houdende de invoering van een zorgplicht ter voorkoming van de levering van goederen en diensten die met behulp van kinderarbeid tot stand zijn gekomen (Wet zorgplicht kinderarbeid).

²⁸ Tematski sektor EP za zunanje odnose, PE 603.475, februar 2019.

²⁹ Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike, januar 2020.

³⁰ Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike, julij 2020.

³¹ Tematski sektor EP za zunanje odnose, PE 603.505, junij 2020.

³² Tematski sektor EP za zunanje odnose, PE 603.504, junij 2020.

- ob upoštevanju členov 47 in 54 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za pravne zadeve (A-0000/2020),
- A. ker je globalizacija gospodarstva v številnih primerih povzročila ali povečala negativne učinke na človekove pravice, vključno s socialnimi pravicami in pravicami delavcev, okolje in dobro upravljanje držav;
 - B. ker bi morala podjetja spoštovati človekove pravice, okolje in dobro upravljanje ter ne bi smela povzročati nobenih negativnih učinkov na tem področju niti k njim prispevati;
 - C. ker je kriza zaradi covida-19 razkrila več resnih slabosti globalnih dobavnih verig in tudi pokazala, kako enostavno lahko nekatera podjetja negativne učinke svojih poslovnih dejavnosti prevalijo na druge jurisdikcije;
 - D. ker je glede na statistične podatke MOD na svetu približno 25 milijonov žrtev prisilnega dela, 152 milijonov žrtev dela otrok, 2,78 milijona smrti letno zaradi bolezni, povezanih z delom, in 374 milijonov poškodb letno, povezanih z delom, ki nimajo smrtnega izida; ker je MOD pripravila številne konvencije za varstvo delavcev, ki pa se še vedno pomanjkljivo izvajajo, zlasti na trgih dela v državah v razvoju;
 - E. ker so zaskrbljujoče razmere sprožile razpravo o tem, kako podjetja prisiliti, da bi se bolje odzivala na negativne učinke, ki jih povzročajo ali h katerim prispevajo;
 - F. ker so bili na podlagi te razprave med drugim sprejeti okviri in standardi o primerni skrbnosti na ravni OZN, OECD in MOD; ker pa so ti standardi prostovoljni in je bila njihova uporaba zato omejena;
 - G. ker glede na podatke študije Komisije samo 37 % vprašanih podjetij trenutno izvaja primerno skrbnost na področju okoljskih in človekovih pravic in samo 16 % jih spremlja celotno dobavno verigo;
 - H. ker so nekatere države članice, kot sta Francija in Nizozemska, sprejele zakonodajo za okrepitev odgovornosti podjetij in uvedle obvezne okvire o primerni skrbnosti;
 - I. ker je Unija že sprejela zakonodajo v zvezi s primerno skrbnostjo, kot sta uredba o konfliktnih mineralih in uredba o lesu;
 1. meni, da so prostovoljni standardi primerne skrbnosti zelo omejeni in da bi Unija morala nujno sprejeti minimalne zahteve, v skladu s katerimi bi morala podjetja opredeliti, preprečiti, ustaviti, ublažiti, spremljati, razkriti, prevzeti odgovornost, obravnavati in odpraviti tveganja za človekove pravice, okolje in upravljanje v svojih celotnih vrednostnih verigah; meni, da bi to koristilo tako deležnikom kot tudi podjetjem z vidika uskladitve, pravne varnosti in enakih konkurenčnih pogojev; poudarja, da bi se posledično izboljšal ugled evropskih podjetij, pa tudi Unije kot tiste, ki določa standarde;
 2. opozarja, da je primerna skrbnost predvsem preventivni mehanizem in da bi od podjetij morali predvsem zahtevati, naj opredelijo tveganja ali negativne učinke ter sprejmejo politike in ukrepe za njihovo odpravljanje; poudarja, da bi podjetje, ki povzroči

negativni učinek ali k njemu prispeva, moralo zagotoviti sredstva za odpravo škode;

3. poudarja, da so kršitve človekovih pravic ter socialnih in okoljskih standardov lahko posledica dejavnosti podjetja ali dejavnosti v okviru njegovih poslovnih razmerij; poudarja, da bi primerna skrbnost morala zajemati celotno vrednostno verigo;
4. meni, da bi moral imeti morebitni prihodnji obvezen okvir EU o primerni skrbnosti široko področje uporabe in zajemati vsa podjetja, ki jih ureja pravo države članice ali imajo sedež na ozemlju Unije, vključno s tistimi, ki zagotavljajo finančne produkte in storitve, ne glede na njihovo velikost ali sektor dejavnosti in ne glede na to, ali gre za podjetja v javni lasti ali nadzorovana podjetja;
5. meni, da bi mala, srednja in mikropodjetja morda potrebovala manj obsežne in formalizirane postopke primerne skrbnosti in da bi sorazmeren pristop lahko med drugim upošteval sektor dejavnosti, velikost podjetja, področje njegovih poslovnih dejavnosti, njegov poslovni model, položaj v vrednostnih verigah ter naravo njegovih proizvodov in storitev;
6. poudarja, da bi bilo treba strategije primerne skrbnosti uskladiti s cilji trajnostnega razvoja in cilji politike EU na področju človekovih pravic ter okolja, vključno z evropskim zelenim dogovorom in mednarodno politiko EU;
7. poudarja, da primerna skrbnost ne bi smela pomeniti le formalne izpolnitve zahtev, temveč bi se morale strategije primerne skrbnosti prilagajati dinamični naravi tveganj; meni, da bi te strategije morale zajemati vse dejanske ali potencialne negativne učinke, čeprav je treba pri politiki prednostnega razvrščanja upoštevati tudi resnost tveganja;
8. poudarja, da je treba za trden okvir primerne skrbnosti vključiti vse deležnike ter se z njimi učinkovito in tehtno posvetovati;
9. ugotavlja, da bi z usklajevanjem na sektorski ravni lahko izboljšali doslednost in učinkovitost prizadevanj na področju primerne skrbnosti;
10. meni, da bi za izvrševanje primerne skrbnosti države članice morale imenovati nacionalne organe za izmenjavo dobre prakse ter izvajanje nadzora in nalaganje sankcij, vključno s kazenskimi sankcijami v resnih primerih;
11. meni, da bi pritožbeni mehanizmi na ravni podjetij lahko zagotovili učinkovito sredstvo v zgodnji fazi, če bi bili legitimni, dostopni, predvidljivi, pravični, pregledni in združljivi s človekovimi pravicami;
12. poleg tega meni, da bi podjetja morala biti odgovorna za škodo, ki so jo povzročile ali h kateri so prispevale družbe pod njihovim nadzorom, kadar so v okviru poslovnega razmerja z nadrejeno družbo prekršile mednarodno priznane človekove pravice ali povzročile okoljsko škodo, s čimer bi žrtvam omogočili uveljavljanje pravice do odškodnine;
13. meni, da izvajanje primerne skrbnosti podjetij ne bi smelo razbremeniti odgovornosti za škodo, ki so jo povzročila ali h kateri so prispevala; vendar je prepričan, da bi se podjetja z uvedbo trdnih postopkov primerne skrbnosti lahko izognila povzročanju

škode;

14. meni, da bi v skladu z določbami o pravicah žrtev do pravnih sredstev v skladu z okvirom OZN za varovanje, spoštovanje in pomoč morali razširiti pristojnost sodišč EU na civilne postopke zoper podjetja iz EU zaradi škode, ki so jo povzročila s kršitvami človekovih pravic v svojih vrednostnih verigah; poleg tega meni, da je v zakonodajo EU treba uvesti *forum necessitatis*, da bi žrtvam, ki jim grozi, da jim bo odrečeno pravno varstvo, omogočili dostop do sodišč;
15. poudarja, da pravo držav, v katerih je bila škoda povzročena, pogosto ne zagotavlja zadostne zaščite za žrtve negativnih učinkov, povezanih s poslovno dejavnostjo; meni, da bi zato žrtvam zlorab človekovih pravic, ki so jih izvršila podjetja EU, morali omogočiti, da izberejo pravo pravnega sistema z visokimi standardi človekovih pravic, ki je lahko pravni sistem kraja sedeža toženega podjetja;
16. zahteva, naj Komisija brez odlašanja predstavi zakonodajni predlog o obvezni primerni skrbnosti v dobavni verigi v skladu s priporočili iz priloge k temu dokumentu; meni, da bi členi 50, 83(2) in 114 PDEU morali biti pravna podlaga za predlog ne glede na podrobnosti prihodnjega zakonodajnega predloga;
17. meni, da zahtevani predlog ne bo imel finančnih posledic za proračun EU;
18. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo in priložena priporočila posreduje Komisiji in Svetu ter vladam in nacionalnim parlamentom držav članic.

PRILOGA K PREDLOGU RESOLUCIJE: PRIPOROČILA O VSEBINI ZAHTEVANIH PREDLOGOV

I. PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA O PRIMERNI SKRBNOSTI IN ODGOVORNOSTI PODJETIJ

BESEDILO ZAHTEVANEGA PREDLOGA

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti členov 50, 83(2) in 114 Pogodbe,

ob upoštevanju zahteve Evropskega parlamenta, naslovljene na Evropsko komisijo¹,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora²,
v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

1. Razprava o odgovornosti podjetji v zvezi s človekovimi pravicami je postala pomembna v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so nove prakse selitve proizvodnje oblačil in obutve usmerile pozornost na slabe delovne pogoje številnih delavcev v globalnih vrednostnih verigah. Obenem so številna naftna, plinska in rudarska podjetja prodirala na vedno bolj oddaljena območja, pri čemer so pogosto izrinila domorodna ljudstva brez ustreznega posvetovanja ali nadomestila.
2. Zaradi naraščajočih dokazov o kršitvah človekovih pravic in degradaciji okolja je postalo vse bolj pomembno zagotoviti, da podjetja spoštujejo človekove pravice, zlasti pri delovanju v državah s šibkimi pravnimi sistemi in kazenskim pregonom, ter da prevzamejo odgovornost za škodo, ki jo povzročijo ali h kateri prispevajo. V tem okviru je Svet OZN za človekove pravice leta 2008 soglasno sprejel okvir za varovanje, spoštovanje in pomoč. Okvir temelji na treh stebrih: dolžnost države, da prek ustreznih politik, pravne ureditve in sodišč varuje pred zlorabami človekovih pravic, ki jih storijo tretje strani, vključno s podjetji; odgovornost podjetij, da spoštujejo človekove pravice, kar pomeni, da ravnajo s primerno skrbnostjo, da preprečijo kršitve pravic drugih in obravnavajo negativne učinke, kadar se pojavijo, in boljši dostop žrtev do učinkovitih sodnih in izvensodnih pravnih sredstev.
3. Po vzpostavitvi tega okvira je Svet OZN za človekove pravice leta 2011 sprejel

¹ UL ...

² UL ...

vodilna načela o podjetništvu in človekovih pravicah. Vodilna načela o podjetništvu in človekovih pravicah so uvedla prvi standard primerne skrbnosti na svetovni ravni in podjetjem omogočila, da svojo odgovornost spoštovanja človekovih pravic začnejo uresničevati v praksi. Na podlagi teh vodilnih načel so nato številne druge mednarodne organizacije oblikovale standarde primerne skrbnosti. V smernicah OECD za večnacionalne družbe iz leta 2011 so številni sklici na primerno skrbnost in OECD je razvila smernice za pomoč podjetjem pri izvajanju primerne skrbnosti v posameznih sektorjih ter dobavnih verigah. Leta 2018 je sprejela smernice o primerni skrbnosti za odgovorno ravnanje podjetij. Podobno je Mednarodna organizacija za delo (MOD) leta 2017 sprejela tristransko deklaracijo MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike, ki podjetja spodbuja, naj uvedejo mehanizme primerne skrbnosti za opredelitev, preprečevanje in blažitev dejanskih in potencialnih negativnih učinkov svojega poslovanja na mednarodno priznane človekove pravice ter za prevzem odgovornosti za način, kako te učinke obravnavajo.

4. Podjetja torej imajo zdaj na voljo številne mednarodne instrumente za primerno skrbnost, ki jim lahko pomagajo izpolniti njihovo odgovornost glede spoštovanja človekovih pravic. Čeprav so ti instrumenti izjemno pomembni za podjetja, ki se zavedajo svoje dolžnosti spoštovanja človekovih pravic, imajo zaradi svoje nezavezujoče narave omejen učinek, kar se je potrdilo tudi v praksi, saj se je le malo podjetij odločilo, da bodo pri svojih dejavnostih in dejavnostih v okviru svojih poslovnih razmerij prostovoljno izvajala primerno skrbnost na področju človekovih pravic. Spoštovanje človekovih pravic ima v politikah in strategijah podjetij še vedno stransko vlogo. To stanje se zaradi pretirane osredotočenosti številnih podjetij na povečanje kratkoročnih dobičkov še dodatno poslabšuje.
5. Zaradi omejitev prostovoljne primerne skrbnosti je Unija sprejela obvezne okvire o primerni skrbnosti na specifičnih področjih, da bi preprečila financiranje terorizma in krčenje gozdov. Leta 2010 je Unija sprejela uredbo o lesu³, ki gospodarskim subjektom, ki dajejo na trg les in lesne proizvode, nalaga zahteve glede primerne skrbnosti ter določa, da morajo trgovci v dobavni verigi zagotoviti osnovne informacije o svojih dobaviteljih in kupcih, da bi omogočili sledljivost lesa in lesnih proizvodov. Uredba o konfliktnih mineralih iz leta 2017⁴ vzpostavlja sistem Unije za potrebno skrbnost v oskrbovalni verigi, da se omejijo možnosti oboroženih skupin in varnostnih sil za trgovanje s kositrom, tantalom in volframom, njihovimi rudami in zlatom.
6. V direktivi o nefinančnem poročanju⁵ je uporabljen bolj splošen pristop, ki nekaterim velikim podjetjem nalaga dolžnost poročanja o politikah, ki jih izvajajo v zvezi z okoljskimi, socialnimi in kadrovskimi zadevami, spoštovanjem človekovih pravic ter bojem proti korupciji in podkupovanju, vključno s skrbnim pregledom. Vendar pa je področje uporabe direktive omejeno in obveznost temelji na načelu „upoštevaj ali

³ Uredba (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (UL L 295, 12.11.2010, str. 23).

⁴ Uredba (EU) 2017/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o določitvi obveznosti za potrebno skrbnost v oskrbovalni verigi za uvoznike v Uniji, ki uvažajo kositer, tantal in volfram, njihove rude ter zlato, ki izvirajo s konfliktnih območij in območij z visokim tveganjem (UL L 130, 19.5.2017, str. 1).

⁵ Direktiva 2014/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin (UL L 330, 15.11.2014, str. 1).

pojasni“.

7. V nekaterih državah članicah je potreba po boljšem odzivanju podjetij na pomisleke v zvezi s človekovimi pravicami, okoljem in upravljanjem privedla k sprejetju nacionalne zakonodaje o primerni skrbnosti. Na Nizozemskem zakon o primerni skrbnosti na področju dela otrok določa, da podjetja, ki delujejo na nizozemskem trgu, raziščejo, ali obstaja utemeljen sum, da je bilo pri dobavljenem blagu ali opravljeni storitvi uporabljeno delo otrok, in v primeru utemeljenega suma sprejmejo in izvedejo načrt ukrepov. V Franciji zakon o dolžni skrbnosti nadrejenih družb in podjetij naročnikov določa, da nekatera velika podjetja sprejmejo načrt primerne skrbnosti za opredelitev in preprečevanje tveganj v zvezi s človekovimi pravicami, zdravjem in varnostjo ali okoljskih tveganj, ki jih povzročajo podjetje, njegova podrejena podjetja ali dobavitelji. V številnih drugih državah članicah že poteka razprava o uvedbi obveznih zahtev glede primerne skrbnosti za podjetja.
8. Da bi zagotovili enake konkurenčne pogoje, je treba odgovornost podjetij glede spoštovanja človekovih pravic v skladu z mednarodnimi standardi preoblikovati v pravno dolžnost na ravni Unije. Ta direktiva bo z uskladitvijo zaščitnih ukrepov za varstvo človekovih pravic, okolja in dobrega upravljanja zagotovila, da usklajene obveznosti primerne skrbnosti veljajo za vsa podjetja, ki delujejo na notranjem trgu, s čimer se bo izboljšalo njegovo delovanje.
9. Določitev obveznih zahtev glede primerne skrbnosti na ravni EU bo koristila podjetjem z vidika uskladitve, pravne varnosti in zagotovitve enakih konkurenčnih pogojev, hkrati pa bo podjetjem, ki bodo morala te zahteve izpolnjevati, zagotovila konkurenčno prednost, saj se v družbi krepijo zahteve po bolj etičnih in trajnostnih podjetjih. Ta direktiva bi z določitvijo evropskega standarda primerne skrbnosti lahko prispevala k nastanku standarda za odgovorno ravnanje podjetij na svetovni ravni.
10. Ta direktiva je namenjena preprečevanju in ublažitvi negativnih učinkov na človekove pravice, upravljanje in okolje v celotni vrednostni verigi, ter zagotovitvi, da podjetja prevzamejo odgovornost za ta tveganja in da lahko vsak, ki mu je bila v zvezi s tem povzročena škoda, učinkovito uveljavlja pravico do odškodnine.
11. Ta direktiva ne bi smela preprečiti državam članicam, da ohranijo ali uvedejo dodatne splošne ali sektorske zahteve glede primerne skrbnosti, če ne ovirajo učinkovite uporabe zahtev glede primerne skrbnosti iz te direktive. Ta direktiva ne bo nadomestila že veljavne zakonodaje EU o primerni skrbnosti niti preprečila uvedbe dodatne sektorske zakonodaje EU, zato jo je treba uporabljati brez poseganja v dodatne zahteve glede primerne skrbnosti, določene v sektorski zakonodaji Unije, zlasti v Uredbi (EU) št. 995/2010⁶ in Uredbi (EU) 2017/821⁷. Ta direktiva v zvezi s tem določa pravilo o navzkrižju standardov. V primeru nepremostljive nezdržljivosti se uporablja sektorska zakonodaja.

⁶ Uredba (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (Besedilo velja za EGP) (UL L 295, 12.11.2010, str. 23).

⁷ Uredba (EU) 2017/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o določitvi obveznosti za potrebno skrbnost v oskrbovalni verigi za uvoznike v Uniji, ki uvažajo kositer, tantal in volfram, njihove rude ter zlato, ki izvirajo s konfliktnih območij in območij z visokim tveganjem (UL L 130, 19.5.2017, str. 1).

12. Izvajanje te direktive nikakor ne sme biti podlaga za zmanjšanje splošne ravni varstva človekovih pravic ali varstva okolja. Predvsem pa ne sme vplivati na druge že obstoječe okvire o podizvajalcih, napotitvah ali o odgovornosti v dobavni verigi. Če podjetje izpolni svoje obveznosti glede primerne skrbnosti iz te direktive, ga to ne odvezuje obveznosti v skladu z drugimi veljavnimi okviri odgovornosti, zato se pravni postopki, ki potekajo zoper to podjetje na podlagi drugih veljavnih okvirov obveznosti, zaradi tega ne bi smeli ustaviti.
13. Ta direktiva velja za vsa podjetja, ki jih ureja pravo države članice ali imajo sedež na ozemlju Unije, ne glede na njihovo velikost, sektor in zasebno ali državno lastništvo. V to direktivo so zajeti vsi sektorji, vključno s finančnim.
14. Postopek primerne skrbnosti že vključuje določeno stopnjo sorazmernosti, saj je odvisen od tveganj, ki jim je podjetje izpostavljeno. To bi pomenilo, da številna mala in srednja podjetja ter mikropodjetja morda potrebujejo manj obsežen in formaliziran postopek primerne skrbnosti. Podjetje, ki po izvedbi ocene tveganja ugotovi, da v svojih poslovnih razmerjih ni opredelilo nobenih tveganj, mora zgolj izpolniti in predložiti izjavo, ki se pregleda, če se spremenijo poslovne dejavnosti ali okvir poslovanja podjetja. Mikropodjetja so v večini sektorjev izpostavljena nizkemu tveganju v svojih poslovnih razmerjih, zato je državam članicam smiselno prepustiti odločitve, ali jih bodo izvzele iz uporabe zahtev iz te direktive.
15. Podjetja, ki so v lasti ali pod nadzorom države, bi za izpolnitev svojih obveznosti glede primerne skrbnosti morala tudi zagotoviti, da naročajo storitve od podjetij, ki so izpolnila svoje obveznosti glede primerne skrbnosti. Države članice se spodbuja, naj ne zagotavljajo posebne državne podpore podjetjem, ki ne izpolnjujejo ciljev te direktive.
16. Primerna skrbnost je v tej direktivi opredeljena kot postopek, ki ga podjetje vzpostavi za opredelitev, ustavitve, preprečevanje, blaženje, spremljanje, razkritje, prevzem odgovornosti, obravnavanje in odpravo tveganj za človekove pravice, tudi socialne pravice in pravice delavcev, okolje, vključno s podnebnimi spremembami, in za upravljanje, ki jih povzroča s svojimi poslovnimi dejavnostmi in v okviru svojih poslovnih razmerij.
17. V zvezi s tveganji za človekove pravice so v tej direktivi navedeni številni instrumenti, ki bi jih podjetja morala upoštevati pri ocenjevanju svojih potencialnih tveganj. Seznam je neizčrpen in podjetja se močno spodbuja, naj upoštevajo tudi druge instrumente na področju človekovih pravic, ki jim bodo omogočili, da izvedejo popoln postopek primerne skrbnosti in tako preprečijo vsa tveganja za človekove pravice.
18. Okoljska tveganja so pogosto tesno povezana s tveganji za človekove pravice. Posebni poročevalec OZN za človekove pravice in okolje je izjavil, da so pravice do življenja, zdravja, hrane, vode in razvoja ter pravica do varnega, čistega, zdravega in trajnostnega okolja nujne za popolno uživanje človekovih pravic; poleg tega je generalna skupščina OZN v svoji resoluciji 64/292 priznala pravico do varne in čiste pitne vode in sanitarne ureditve kot človekovo pravico. Pandemija covid-19 je pokazala, kako pomembna sta varno in zdravo delovno okolje ter skrb podjetij, da v svojih vrednostnih verigah ne povzročajo zdravstvenih tveganj ali k njim prispevajo. Zato bi zakonodaja morala vključevati te pravice.

19. V tej direktivi je določen neizčrpen seznam okoljskih tveganj. Da bi prispevali k notranji skladnosti zakonodaje EU in zagotovili pravno varnost, ta seznam temelji na Uredbi (EU) 2020/852 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb, v kateri lahko podjetja najdejo smernice za ocenjevanje svojih tveganj.
20. Ta direktiva tudi zahteva, da podjetja izvajajo primerno skrbnost za preprečitev vseh negativnih učinkov na dobro upravljanje držav, regij ali ozemelj, na katerih izvajajo svoje poslovne dejavnosti. Podjetja bi zlasti morala upoštevati konvencijo OECD o boju proti podkupovanju in sprejeti ukrepe, s katerimi bi preprečila neprimerno vplivanje na javne uradnike z namenom pridobitve privilegijev ali nepravilne ugodne obravnave, ki je v nasprotju z zakonom. Podjetja bi se tudi morala vzdržati neprimerne vplivanja na lokalne politične dejavnosti in strogo upoštevati veljavno davčno zakonodajo.
21. Tveganja za okolje, upravljanje in človekove pravice niso spolno nevtralna. Podjetja bi bilo treba spodbujati, da v svoje postopke primerne skrbnosti vključijo vidik spola. Smernice lahko najdejo v knjižici OZN z naslovom Razsežnosti spola v vodilnih načelih o podjetništvu in človekovih pravicah.
22. Negativni učinki ali kršitve človekovih pravic ter socialnih in okoljskih standardov, ki jih povzročijo podjetja, so lahko posledica njihovih lastnih dejavnosti ali dejavnosti v okviru njihovih poslovnih razmerij, zlasti z dobavitelji, podizvajalci in podjetji, v katera vlagajo. Da bi bila učinkovita, bi morala primerna skrbnost podjetij zajemati celotno vrednostno verigo.
23. Primerna skrbnost je predvsem preventivni mehanizem, ki določa, da morajo podjetja opredeliti potencialne ali dejanske negativne učinke in sprejeti politike ter ukrepe za njihovo ustavitve, preprečevanje, blaženje, spremljanje, razkritje, obravnavanje in odpravljanje ter prevzeti odgovornost za obravnavo teh učinkov. Od podjetij bi bilo treba zahtevati, naj pripravijo dokument, v katerem izrecno navedejo svojo strategijo primerne skrbnosti, ki vključuje vse navedene faze. Ta strategija primerne skrbnosti bi morala biti ustrezno vključena v splošno poslovno strategijo podjetja.
24. Primerna skrbnost ne bi smela pomeniti le formalne izpolnitve zahtev, temveč bi morala vključevati stalno ocenjevanje tveganj, ki so dinamična in se lahko spremenijo zaradi novih poslovnih razmerij ali spremembe okoliščin. Podjetja bi zato morala stalno spremljati in ustrezno prilagajati svoje strategije primerne skrbnosti. Te strategije morale zajemati vse dejanske ali potencialne negativne učinke, čeprav je treba upoštevati tudi resnost tveganja, če je potrebna politika prednostnega razvrščanja.
25. Podjetja bi morala najprej poskusiti obravnavati in reševati potencialna ali dejanska tveganja v posvetovanju z deležniki. Če je ta poskus neuspešen in ima podjetje možnost odgovornega umika, bi moralo obravnavati tudi potencialne negativne učinke te odločitve in sprejeti ustrezne ukrepe za njihovo obravnavo.
26. Za dobro primerno skrbnost je treba opraviti učinkovita in tehtna posvetovanja z deležniki, v katerih morajo še zlasti sodelovati sindikati. Posvetovanje in sodelovanje z deležniki lahko podjetjem pomaga natančneje opredeliti tveganja in vzpostaviti učinkovitejšo strategijo primerne skrbnosti. Zato ta direktiva vsebuje zahtevo glede

posvetovanja in sodelovanja z deležniki v vseh fazah postopka primerne skrbnosti. Poleg tega bi sodelovanje in posvetovanje z njimi lahko pomagalo pri boju proti pritisku finančnih trgov in kratkoročnih vlagateljev ter omogočilo, da izrazijo mnenje tisti, ki imajo velik interes v dolgoročni trajnostnosti podjetja. Sodelovanje deležnikov lahko pomaga izboljšati dolgoročno uspešnost in dobičkonosnost podjetij, saj bi njihova večja trajnostnost imela pozitivne skupne ekonomske učinke.

27. Koncept deležnika bi bilo treba razlagati široko in bi moral vključevati vse osebe, na katerih pravice in interese lahko vplivajo odločitve podjetja, kar med drugim vključuje delavce, lokalne skupnosti, domorodna ljudstva, združenja državljanov in delničarje, ter organizacije, ustanovljene z namenom, da zagotavljajo spoštovanje človekovih, socialnih in okoljskih pravic ter dobrega upravljanja, kot so sindikati in organizacije civilne družbe.
28. Da bi preprečili tveganje utišanja ali marginalizacije glasov ključnih deležnikov v postopku primerne skrbnosti, direktiva določa pravico deležnikov do varnega in tehtnega posvetovanja o strategiji primerne skrbnosti podjetja ter zagotavlja ustrezno vključenost sindikatov.
29. Pri pritožbenih postopkih bi morali zagotoviti zaščito anonimnosti, varnosti ter telesne in pravne celovitosti žvižgačev v skladu z Direktivo (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta.
30. Ta direktiva zahteva, da podjetja izvedejo vsa potrebna prizadevanja za opredelitev vseh svojih dobaviteljev. Da bi bila primerna skrbnost popolnoma učinkovita, ne bi smela biti omejena na prvo stopnjo nižje in višje v dobavni verigi, temveč bi morala zajemati vse dobavitelje in podizvajalce, zlasti tiste, ki jih je podjetje v postopku primerne skrbnosti opredelilo kot večje tveganje. Vendar pa se v direktivi upošteva, da vsa podjetja nimajo enakih sredstev in zmogljivosti za opredelitev vseh svojih dobaviteljev, zato za to obveznost veljata načeli razumnosti in sorazmernosti, ki pa jih podjetja ne smejo v nobenem primeru uporabiti kot izgovor za neizpolnitev svoje obveznosti, da v zvezi s tem izvedejo vsa potrebna prizadevanja.
31. Da bi bila primerna skrbnost vključena v kulturo in strukturo podjetja, morajo biti člani upravnih, poslovnih in nadzornih organov podjetja odgovorni za sprejetje in izvajanje strategije primerne skrbnosti. Svet direktorjev bi moral imeti ustrezno znanje, usposobljenost in izkušnje na področju primerne skrbnosti. Direktiva določa zahtevo, da imajo velika podjetja svetovalni odbor, ki bi s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami na področju primerne skrbnosti pomagal podjetju. Vsebuje tudi zahtevo, da so politike prejemkov skladne s cilji te direktive.
32. Usklajevanje prizadevanj podjetji glede primerne skrbnosti na sektorski ravni bi lahko izboljšalo doslednost in učinkovitost njihovih strategij primerne skrbnosti. V ta namen je v direktivi določeno, da bi države članice morale spodbujati sprejetje akcijskih načrtov primerne skrbnosti na sektorski ravni. Da bi se izognili neupoštevanju mnenja deležnikov, direktiva določa, da deležniki sodelujejo pri opredelitvi teh načrtov.
33. Okvir o primerni skrbnosti bi moral vključevati pritožbene mehanizme na ravni podjetja ali sektorja, da bi bil učinkovit, za učinkovitost teh mehanizmov pa bi morali zagotoviti, da so vanje vključeni tudi deležniki. Ti mehanizmi bi morali omogočati deležnikom, da izrazijo svoje pomisleke, in delovati kot sistemi zgodnjega opozarjanja

o tveganjih. Pritožbeni mehanizmi bi morali imeti možnost predlagati, kako naj podjetje obravnava tveganja. Poleg tega bi morali imeti pravico predlagati ustrezno sredstvo za odpravo škode, ko so obveščeni, da je podjetje povzročilo škodo ali prispevalo k njej.

34. Države članice bi morale imenovati enega ali več nacionalnih organov, ki bi nadzorovali, ali podjetja pravilno izvajajo svoje obveznosti glede primerne skrbnosti, in zagotovili pravilno izvrševanje te direktive. Ti nacionalni organi bi morali biti pooblaščen za izvajanje ustreznih preverjanj na lastno pobudo ali na podlagi pritožb, ki jih prejmejo od deležnikov ali tretjih strani, in za naložitev kazni, s katerimi bi zagotovili, da podjetja izpolnjujejo svoje obveznosti, določene v zakonodaji; na ravni Unije bi morala Evropska komisija vzpostaviti evropski odbor pristojnih organov.
35. Večkratne kršitve nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo, ki jih podjetje stori bodisi namerno ali iz hude malomarnosti, bi morale pomeniti kaznivo dejanje.
36. Nacionalni organi se spodbujajo k sodelovanju in izmenjavi informacij z nacionalnimi kontaktnimi točkami OECD v svojih državah.
37. V skladu z vodilnimi načeli o podjetništvu in človekovih pravicah se podjetja z izvajanjem primerne skrbnosti ne bi smela razbremeniti odgovornosti za zlorabe človekovih pravic ali okoljsko škodo, ki so jih povzročila ali k njim prispevala. Vendar pa bi se podjetja z uvedbo zanesljivih postopkov primerne skrbnosti lahko izognila povzročanju škode ali prispevanju k njej.
38. Pravica do učinkovitega pravnega sredstva je mednarodno priznana človekova pravica iz člena 8 Splošne deklaracije o človekovih pravicah in člena 2(3) Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, pa tudi temeljna pravica Unije (člen 47 Listine). Kot je navedeno v vodilnih načelih OZN, morajo države s sodnimi, upravnimi, zakonodajnimi ali drugimi ustreznimi sredstvi zagotoviti, da imajo tisti, ki so prizadeti zaradi kršitev človekovih pravic s strani podjetij, dostop do učinkovitega pravnega varstva. Zato se ta direktiva posebej sklicuje na to obveznost v skladu s temeljnimi načeli in smernicami OZN o pravicah žrtev hudih kršitev mednarodnega prava človekovih pravic in hudih kršitev mednarodnega humanitarnega prava do odprave stanja in odškodnine.
39. Države članice bi morale uvesti dodatno zakonodajo, s katero bi zagotovile, da podjetja prevzamejo odgovornost za škodo, ki jo povzročijo družbe pod njihovim nadzorom, kadar so pri izvajanju poslovnih dejavnosti kršile mednarodno priznane človekove pravice ali mednarodne okoljske standarde. Vendar pa ne bi smela nositi odgovornosti, če lahko dokažejo, da so si z vso primerno skrbnostjo prizadevale preprečiti izgube ali škodo ali da bi škoda nastala, tudi če bi ravnale z vso primerno skrbnostjo. Pri uvajanju režimov odgovornosti bi države članice morale razmisliti o sprejetju ustreznih rokov in uvedbi načela „kdor izgubi, plača“.
40. Ta direktiva določa, da mora Komisija v posvetovanju z državami članicami in OECD ter s pomočjo številnih specializiranih agencij pripraviti smernice, da bi zagotovila jasnost in varnost ter skladnost med praksami podjetij, zlasti malih in srednjih podjetij ter mikropodjetij. Komisija lahko pri pripravi smernic iz te direktive za evropska podjetja uporabi številne že obstoječe smernice o primerni skrbnosti, ki so jih oblikovale mednarodne organizacije. Poleg splošnih smernic, ki bi lahko usmerjale

mala in srednja podjetja pri izvajanju primerne skrbnosti v njihovih poslovnih dejavnostih, bi Komisija morala predvideti tudi pripravo sektorskih smernic in zagotoviti seznam preglednic podatkov o posamezni državi, ki bi se redno posodabljal in bi podjetjem pomagal oceniti tveganje njihovih poslovnih dejavnosti na določenem območju. V teh preglednicah podatkov bi morale biti navedeno zlasti, katere konvencije in pogodbe med navedenimi v členu 3 te direktive je zadevna država ratificirala.

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja in cilji

1. Cilj te direktive je zagotoviti, da podjetja, ki poslujejo na mednarodnem trgu, izpolnijo svojo dolžnost glede spoštovanja človekovih pravic, okolja in dobrega upravljanja ter s svojimi dejavnostmi in v okviru svojih poslovnih razmerij ne povzročajo tveganj za človekove pravice, okolje in dobro upravljanje ali k njim prispevajo.

V ta namen so v njej določene minimalne zahteve za podjetja o opredelitvi, preprečevanju, ustavitvi, blaženju, spremljanju, razkritju, prevzemanju odgovornosti, obravnavanju in odpravi tveganj za človekove pravice, okolje in upravljanje, ki jih lahko povzročajo njihove dejavnosti. Zahteve glede primerne skrbnosti naj bi z uskladitvijo zaščitnih ukrepov za varstvo človekovih pravic, okolje in dobro upravljanje izboljšale delovanje notranjega trga.

2. Cilj te direktive je tudi zagotoviti, da podjetja prevzamejo odgovornost za negativne učinke na človekove pravice, okolje in upravljanje, ki jih povzročajo v svoji celotni vrednostni verigi.

3. Ta direktiva se uporablja brez poseganja v dodatne zahteve o primerni skrbnosti, določene v sektorski zakonodaji Unije, zlasti v Uredbi (EU) št. 995/2010⁸ in Uredbi (EU) 2017/821⁹.

V primeru nepremostljive nezdružljivosti se uporablja sektorska zakonodaja.

4. Ta direktiva ne preprečuje državam članicam, da ohranijo ali uvedejo dodatne splošne ali sektorske zahteve glede o primerni skrbnosti, če s tem ne ovirajo učinkovite uporabe zahtev glede primerne skrbnosti iz te direktive.

5. Izvajanje te direktive nikakor ni podlaga za zmanjšanje splošne ravni varstva človekovih pravic ali varstva okolja. Predvsem se uporablja brez poseganja v že obstoječe okvire o podizvajalcih, napotitvah ali o odgovornosti v dobavni verigi.

Člen 2

⁸ Uredba (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (Besedilo velja za EGP) (UL L 295, 12.11.2010, str. 23).

⁹ Uredba (EU) 2017/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o določitvi obveznosti za potrebno skrbnost v oskrbovalni verigi za uvoznike v Uniji, ki uvažajo kositer, tantal in volfram, njihove rude ter zlato, ki izvirajo s konfliktnih območij in območij z visokim tveganjem (UL L 130, 19.5.2017, str. 1).

Področje uporabe

1. Ta direktiva velja za vsa podjetja, ki jih ureja pravo države članice ali imajo sedež na ozemlju Unije.
2. Uporablja se tudi za družbe z omejeno odgovornostjo, ki jih ureja pravo države, ki ni država članica, in ki nimajo sedeža na ozemlju Unije, kadar na notranjem trgu prodajajo blago ali opravljajo storitve. Za podjetje, ki ga ureja pravo države, ki ni država članica, in ki nima sedeža na ozemlju Unije, se šteje, da je v skladu s to direktivo, če izpolnjuje zahteve o primerni skrbnosti iz te direktive, kot so bile prenesene v zakonodajo države članice, v kateri deluje.
3. Države članice lahko mikropodjetja, kot so opredeljena v Direktivi 2013/34/EU, izvzamejo iz uporabe obveznosti iz te direktive.

Člen 3 Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- „primerna skrbnost“ pomeni proces, ki ga podjetje vzpostavi za opredelitev, ustavitev, preprečevanje, blaženje, spremljanje, razkritje, prevzem odgovornosti, obravnavanje in odpravo tveganj za človekove pravice, tudi socialne pravice in pravice delavcev, za okolje, vključno s podnebnimi spremembami, in za upravljanje, ki jih povzroči s svojimi poslovnimi dejavnostmi in dejavnostmi v okviru svojih poslovnih razmerij;
- „deležniki“ pomenijo posameznike ali skupine posameznikov, katerih pravice ali interesi so lahko ogroženi zaradi tveganj za človekove pravice, okolje in dobro upravljanje, ki jih podjetje povzroča s svojimi dejavnostmi ali v okviru svojih poslovnih razmerij, ter organizacije, ustanovljene z namenom, da varujejo človekove pravice, tudi socialne pravice in pravice delavcev, okolje in dobro upravljanje, in med drugim zajemajo delavce in njihove predstavnike, lokalne skupnosti, domorodna ljudstva, združenja državljanov, sindikate, organizacije civilne družbe in deležnike podjetij;
- „poslovna razmerja“ pomenijo mrežo odnosov, ki jih ima podjetje s poslovnimi partnerji in drugimi subjekti v vsej svoji vrednostni verigi ter z drugimi nedržavnimi ali državnimi subjekti, ki so neposredno povezani s poslovnimi dejavnostmi, izdelki ali storitvami podjetja;
- „dobavitelj“ pomeni vsa poslovna razmerja, ki podjetju neposredno ali posredno zagotavljajo izdelek ali storitev;
- „podizvajalec“ pomeni vsa poslovna razmerja za izvajanje storitve ali dejavnosti, ki je potrebna za opravljanje poslovne dejavnosti drugega podjetja;
- „vrednostna veriga“ pomeni vse dejavnosti, poslovne dejavnosti, poslovna razmerja in naložbene verige podjetja v EU ali zunaj nje. Vrednostna veriga vključuje subjekte, s katerimi ima podjetje neposredna ali posredna poslovna razmerja višje in nižje v vrednostni verigi in ki (a) zagotavljajo izdelke ali storitve, ki prispevajo k izdelkom in storitvam podjetja, ali (b) prejemajo izdelke ali storitve podjetja;

– „tveganje“ pomeni potencialen ali dejanski negativen učinek na posameznike, skupine posameznikov in druge organizacije v zvezi s človekovimi pravicami, vključno s socialnimi pravicami in pravicami delavcev, okoljem in dobrim upravljanjem;

– „tveganje za človekove pravice“ pomeni potencialen ali dejanski negativen učinek, ki lahko ovira polno uživanje človekovih pravic posameznikov ali skupin posameznikov v zvezi z mednarodno priznanimi človekovimi pravicami, vsaj tistih, ki so zapisane v Mednarodni listini človekovih pravic, instrumentih Združenih narodov na področju človekovih pravic o pravicah oseb, ki pripadajo posebno ranljivim skupinam ali skupnostim, in načelih temeljnih pravic iz Deklaracije MOD o temeljnih načelih in pravicah pri delu, ter pravic, ki so priznane s Konvencijo MOD o svobodi združevanja in dejanskem priznanju pravice delavcev do kolektivnih pogajanj, Konvencijo MOD o odpravi vseh oblik prisilnega ali obveznega dela, Konvencijo MOD o učinkoviti odpravi dela otrok in Konvencijo MOD o odpravi diskriminacije pri zaposlovanju in poklicih. Poleg tega so med drugim vključeni negativni učinki na druge pravice, priznane v več konvencijah MOD, kot so svoboda združevanja, minimalna starost, varnost in zdravje pri delu ter enako plačilo, pa tudi pravice, priznane v Konvenciji o otrokovih pravicah, Afriški listini o človekovih pravicah in pravicah ljudstev, Ameriški konvenciji o človekovih pravicah, Evropski konvenciji o človekovih pravicah, Listini Evropske unije o temeljnih pravicah ter nacionalnih ustavah in zakonih, v katerih se priznajo ali uvedejo človekove pravice;

– „okoljsko tveganje“ pomeni potencialen ali dejanski negativen učinek, ki lahko začasno ali stalno omejuje pravico do zdravega okolja ne glede na njegovo razsežnost, trajanje ali pogostost. Med drugim zajema negativne učinke na podnebje, trajnostno uporabo naravnih virov, biotsko raznovrstnost in ekosisteme. Ta tveganja vključujejo podnebne spremembe, onesnaženje zraka in vode, krčenje gozdov, izgubo biotske raznovrstnosti in emisije toplogrednih plinov;

– „tveganje za upravljanje“ pomeni potencialen ali dejanski negativen učinek na dobro upravljanje države, regije ali ozemlja. Med drugim vključuje kršitve petega poglavja smernic OECD za večnacionalne družbe o boju proti podkupovanju, jemanju podkupnin in izsiljevanju ter načel iz Konvencije OECD o boju proti podkupovanju tujih uradnikov v mednarodnem poslovanju, pa tudi primere korupcije in podkupovanja, v katerih podjetje neprimerno vpliva na javne uradnike ali jim zagotovi neupravičeno denarno korist, da bilo deležno privilegijev ali nepravilne ugodne obravnave pri kršenju zakonov, ter primere, ko se podjetje vmešava v lokalne politične dejavnosti, nezakonito financira kampanje ali ne spoštuje veljavne davčne zakonodaje.

Člen 4

Strategija primerne skrbnosti

1. Države članice določijo pravila, s katerimi zagotovijo, da podjetja pri svojih poslovnih dejavnostih in v poslovnih razmerjih s primerno skrbnostjo obravnavajo tveganja za človekove pravice, okolje in upravljanje.

2. Podjetja z ustrežno metodologijo spremljanja redno določajo in ocenjujejo, ali s svojimi poslovnimi dejavnostmi in v poslovnih razmerjih povzročajo tveganja za človekove pravice, okolje in upravljanje ali k njim prispevajo.

3. Če podjetje ugotovi, da ne povzroča tveganj oziroma ne prispeva k njim, to skupaj z oceno tveganja objavi v izjavi, ki se pregleda, kadar se pojavijo nova tveganja ali kadar podjetje sklene novo poslovno razmerje, ki bi lahko bilo povezano s tveganji.

4. Če podjetje zazna tveganja, vzpostavi strategijo primerne skrbnosti. V strategiji primerne skrbnosti se:

(i) navedejo potencialna tveganja, ki jih je podjetje opredelilo pri svojih poslovnih dejavnostih in poslovnih razmerjih, ter njihova stopnjo resnosti in nujnosti;

(ii) javno razkrijejo podrobne, ustrezne in tehtne informacije o vrednostni verigi podjetja, vključno z imeni, lokacijami in drugimi ustreznimi informacijami o podrejenih družbah, dobaviteljih in poslovnih partnerjih v njegovi vrednostni verigi;

(iii) navedejo politike in ukrepi, ki jih podjetje namerava sprejeti, da bi ta tveganja ustavilo, preprečilo ali ublažilo;

(iv) določi politika prednostnega razvrščanja za primere, kadar podjetje ne more obravnavati vseh tveganj hkrati. Pri tem upošteva stopnjo resnosti in nujnosti različnih opredeljenih tveganj, njihov doseg in obseg ter kakšne so možnosti za zmanjšanje tveganj, pri čemer po potrebi uporabi politiko prednostnega razvrščanja;

(v) navede metodologija, uporabljena za opredelitev strategije, vključno z deležniki, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje.

5. Podjetja si v razumnih mejah prizadevajo za opredelitev podizvajalcev in dobaviteljev v svoji celotni vrednostni verigi.

6. Podjetja navedejo, kako je njihova strategija primerne skrbnosti povezana z njihovo poslovno strategijo, politikami, tudi politikami nabave, in postopki ter kako je vključena vanje.

7. Za podjetja, ki so podrejena drugemu podjetju ali jih drugo podjetje nadzoruje, se šteje, da izpolnjujejo obveznost vzpostavitve strategije primerne skrbnosti, če jih nadrejena ali obvladujoča družba vključi v svojo strategijo primerne skrbnosti.

8. Kar zadeva primerno skrbnost podjetij v zvezi z vrednostno verigo, je ta sorazmerna z njihovimi posebnimi okoliščinami, zlasti z njihovim sektorjem dejavnosti, velikostjo in dolžino dobavne verige, velikostjo podjetja, njegovimi zmogljivostmi, sredstvi in vplivom.

9. Podjetja sprejmejo pogodbene pogoje in kodeks ravnanja, s katerimi zagotovijo, da se v okviru njihovih poslovnih razmerij vzpostavijo in izvajajo politike na področju človekovih pravic, okolja in upravljanja, ki so skladne z njihovo strategijo primerne skrbnosti.

10. Podjetja redno preverjajo, ali podizvajalci in dobavitelji spoštujejo svoje obveznosti iz odstavka 9.

Člen 5

Udeležba sindikatov in posvetovanje z deležniki

1. Države članice zagotavljajo, da se podjetja pri vzpostavitvi in izvajanju strategije primerne skrbnosti v dobri veri učinkovito, smiselno in na podlagi informacij posvetujejo z deležniki na način, primeren njihovi velikosti ter naravi in okviru njihovega delovanja, pri čemer zlasti zagotavljajo pravico sindikatov, da s svojim podjetjem na ustrezni ravni v dobri veri sodelujejo pri vzpostavitvi in izvajanju strategije primerne skrbnosti.
2. Države članice deležnikom zagotovijo pravico zahtevati, da se podjetje posvetuje z njimi v smislu odstavka 1.
3. Podjetje vzpostavi učinkovite zaščitne mehanizme in ukrepe, s katerimi zagotovi, da deležniki, ki so bili prizadeti ali bi lahko bili prizadeti, zaradi sodelovanja pri posvetovanjih iz odstavka 1 ne bodo ogroženi.
4. Posvetovanja z domorodnimi ljudstvi se opravijo v skladu z mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic, tudi standardom prostovoljne, predhodne in zavestne privolitve, pri čemer se spoštuje pravica domorodnih ljudstev do samoodločbe.
5. Podjetje delavce ali njihove predstavnike obvesti o svoji strategiji primerne skrbnosti ter se z njimi o njej posvetuje v skladu z Direktivo 2002/14/ES o določitvi splošnega okvira za obveščanje in posvetovanje z delavci v Evropski skupnosti, Direktivo 2009/38/ES o ustanovitvi Evropskega sveta delavcev in Direktivo 2001/86/ES o dopolnitvi Statuta evropske družbe glede udeležbe delavcev.
6. Države članice omogočijo deležnikom in sindikatom, da zadevo posredujejo pristojnemu nacionalnemu organu, kadar se podjetje ne želi posvetovati z deležniki, kadar ne vključi sindikatov v dobri veri ali kadar delavcev ali njihovih predstavnikov ne obvesti na ustrezen način in se z njimi ne posvetuje.

Člen 6

Objava in sporočanje strategije primerne skrbnosti

1. Države članice zagotovijo, da podjetja strategijo primerne skrbnosti javno objavijo, tako da je dostopna brezplačno, med drugim na spletnih straneh podjetja.
2. Podjetja svojo strategijo primerne skrbnosti sporočijo svojim delavcem in akterjem, s katerimi so v poslovnih razmerjih, ter enemu od pristojnih nacionalnih organov, določenih v skladu s členom 14.
3. Države članice vzpostavijo centralizirano platformo in zagotovijo, da podjetja nanjo naložijo svojo strategijo primerne skrbnosti ali izjavo iz člena 4.

Člen 7

Razkritje nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti

Direktiva ne posega v obveznosti iz Direktive 2013/34/EU, ki določa, da morajo nekatera podjetja v svoje poročilo o upravljanju vključiti nefinančno izjavo z opisom politik podjetja, ki zajemajo vsaj okoljsko, socialno in kadrovsko področje, spoštovanje človekovih pravic, protikorupcijske zadeve in vprašanje podkupnin ter postopke primerne skrbnosti, ki jih izvajajo.

Člen 8

Ocena in pregled strategije primerne skrbnosti

1. Podjetja vsaj enkrat letno ocenijo učinkovitost in ustreznost svoje strategije primerne skrbnosti ter jo po potrebi pregledajo.
2. Ocena in pregled strategije primerne skrbnosti se tako kot pri vzpostavitvi strategije primerne skrbnosti opravi v posvetovanju z deležniki in v sodelovanju s sindikati.
3. V velikih družbah se pri oceni in pregledu strategije primerne skrbnosti opravi posvetovanje z upravnim odborom iz člena 12.

Člen 9

Pritožbeni mehanizmi

1. Podjetja vzpostavijo pritožbeni mehanizem kot sistem zgodnjega opozarjanja o tveganjih in sistem za odpravo škode, da lahko deležniki izrazijo pomisleke glede tveganj za človekove pravice, okolje in upravljanje. Države članice zagotovijo, da je podjetjem omogočeno, da določijo tak mehanizem z dogovori o sodelovanju z drugimi podjetji ali organizacijami.
2. Pritožbeni mehanizmi so legitimni, dostopni, predvidljivi, varni, pravični, pregledni, združljivi s pravicami in prilagodljivi, kot določajo merila učinkovitosti za zunajsodne pritožbene mehanizme v skladu z načelom 31 iz vodilnih načel Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah. Omogočajo vlaganje anonimnih pritožb.
3. Pritožbeni mehanizmi zagotavljajo pravočasno in učinkovito odzivanje na opozorila in pritožbe ter zahteve za odpravo škode s strani deležnikov.
4. Podjetja objavijo težave, ki jih njihovi pritožbeni mehanizmi obravnavajo, in svoja prizadevanja za njihovo reševanje ter redno poročajo o napredku v zvezi s tem.
5. Pritožbenim mehanizmom je omogočeno, da podjetju predlagajo način za obravnavanje tveganj.
6. Pritožbeni mehanizmi se razvijejo v partnerstvu z deležniki, zlasti predstavniki delavcev, ki tudi sodelujejo pri njihovem upravljanju. Predstavnikom delavcev se zagotovijo sredstva, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih odgovornosti na tem področju, tudi za v navezovanje stikov s sindikati in delavci v podjetjih, s katerimi je vodilno podjetje v poslovnem razmerju.

Člen 10

Izvensodna pravna sredstva

1. Države članice zagotovijo, da podjetje odpravi škodo oziroma sodeluje pri odpravljanju škode, kadar na primer prek pritožbenega mehanizma ugotovi, da je povzročilo škodo ali k njej prispevalo.
2. Sredstvo za odpravo škode se lahko predlaga prek pritožbenih mehanizmov iz člena 9.
3. Sredstvo za odpravo škode se določi ob posvetovanju s prizadetimi deležniki in lahko zajema eno ali več možnosti z naslednjega neizčrpnega seznama sredstev: finančno ali nefinančno nadomestilo, ponovno vzpostavitev, javna opravičila, povračilo, rehabilitacijo ali prispevek k preiskavi.
4. Podjetja preprečijo nadaljnjo škodo z zagotovili o neponovitvi.
5. Države članice zagotovijo, da lahko deležniki sprožijo civilni postopek v skladu z nacionalnim pravom, tudi kadar podjetje predlaga sredstvo za odpravo škode.

Člen 11

Odgovornost glede procesa primerne skrbnosti

1. Države članice zagotovijo, da so člani upravnega, poslovodnega in nadzornega organa podjetja, ki delujejo v okviru pristojnosti, podeljenih v skladu z nacionalnim pravom, skupno odgovorni za zagotavljanje skladnosti postopka primerne skrbnosti in poslovnih odločitev podjetja, tudi politike prejemkov, s to direktivo.
2. Države članice zagotovijo, da se njihovi zakoni in drugi predpisi o odgovornosti v zvezi s kršitvami dolžnosti iz odstavka 1 vsaj v razmerju do podjetja uporabljajo za člane upravnih, poslovodnih in nadzornih organov podjetij.

Člen 12

Strokovno znanje o primerni skrbnosti

1. Države članice zagotovijo, da ima upravni organ podjetja potrebne kvalifikacije in strokovno znanje v zvezi s primerno skrbnostjo.
2. Velika podjetja ustanovijo svetovalni odbor, katerega naloga je svetovanje upravnemu organu podjetja v zvezi z zadevami glede primerne skrbnosti ter predlaganje ukrepov za ustavitev, spremljanje, razkritje, obravnavanje, preprečevanje in blažitev tveganj. V sestavo svetovalnih odborov so vključeni deležniki in strokovnjaki.

Člen 13

Sektorski akcijski načrti primerne skrbnosti

1. Države članice lahko spodbujajo podjetja, da sprejmejo sektorske akcijske načrte primerne skrbnosti za usklajevanje strategij primerne skrbnosti podjetij v posameznem gospodarskem sektorju.
2. Države članice zagotovijo, da imajo deležniki, zlasti sindikati, pravico do sodelovanja pri opredelitvi sektorskih akcijskih načrtov primerne skrbnosti.

3. V sektorskih načrtih primerne skrbnosti se lahko vzpostavi enoten skupen pritožbeni mehanizem za podjetja z njihovega področja. Pritožbeni mehanizem je v skladu s členom 9 te uredbe.

4. Sektorski pritožbeni mehanizmi se razvijejo v partnerstvu z deležniki, ki tudi sodelujejo pri njihovem upravljanju.

5. Sindikatom se zagotovijo sredstva, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih odgovornosti na tem področju, tudi za navezavo stikov s sindikati in delavci v podjetjih, s katerimi je vodilno podjetje v poslovnih razmerjih.

Člen 14

Nadzor

1. Vsaka država članica določi enega ali več pristojnih nacionalnih organov, odgovornih za nadzor uporabe te direktive, kot je prenesena v nacionalno pravo, in za širjenje dobre prakse v zvezi s primerno skrbnostjo.

2. Države članice zagotovijo, da so pristojni nacionalni organi, imenovani v skladu z odstavkom 1, neodvisni in da imajo potrebne kadrovske, tehnične in finančne vire, prostore, infrastrukturo in strokovno znanje za učinkovito izvajanje svojih nalog.

3. Države članice najpozneje do [datum prenosa direktive] obvestijo Komisijo o imenih in naslovih pristojnih organov. Države članice Komisijo obvestijo o morebitnih spremembah imen ali naslovov pristojnih organov.

4. Komisija objavi, tudi na spletu, seznam pristojnih organov. Komisija ta seznam posodablja.

Člen 15

Preiskave v zvezi s podjetji

1. Pristojni organi države članice so pooblaščen za izvajanje preiskav, s katerimi zagotovijo, da podjetja izpolnjujejo obveznosti iz te direktive. Pristojni organi so pooblaščen za pregledovanje podjetij in izvajanje pogovorov s prizadetimi ali potencialno prizadetimi deležniki ali njihovimi zastopniki.

2. Preiskave iz odstavka 1 se izvedejo bodisi po pristopu na podlagi tveganja bodisi na pobudo pristojnega organa, kadar ima na voljo ustrezne informacije, na primer na podlagi utemeljenih pritožb.

3. Države članice tretjim osebam olajšajo vložitev pritožbe iz odstavka 2, na primer z obrazci za vložitev pritožbe in zagotovijo anonimnosti pritožb na zahtevo pritožnika. Države članice zagotovijo, da se lahko obrazec izpolni tudi elektronsko.

4. Pristojni organ pritožnika v razumnem roku obvesti o napredku in rezultatih preiskave, zlasti kadar je potrebna nadaljnja preiskava ali uskladitev z drugim nadzornim organom.

5. Če pristojni organ z ukrepanjem v skladu z odstavkom 1 ugotovi, da podjetje ne izpolnjuje zahtev iz te direktive, določi ustrezen časovni okvir, v katerem mora zadevno podjetje sprejeti popravne ukrepe.

6. Države članice zagotovijo, da lahko pristojni organ podjetju naloži sprejetje začasnih ukrepov ali odredi prekinitev dejavnosti, če bi lahko zaradi neizpolnjevanja te direktive nastala nepopravljiva škoda.

7. Države članice za podjetja, ki v določenem roku ne sprejmejo popravni ukrepov, določijo kazni v skladu s členom 19.

8. Države članice zagotovijo, da pristojni nacionalni organi vodijo evidence o pregledih iz odstavka 1, v katerih so navedeni zlasti njihova vrsta in rezultati, ter evidenco vseh popravni ukrepov iz odstavka 5.

9. Evidenca pregledov iz odstavka 1 se vodi vsaj pet let.

Člen 16 **Smernice**

1. Komisija po posvetovanju z državami članicami in OECD ter s pomočjo Agencije za temeljne pravice, Evropske agencije za okolje in Izvajalske agencije za mala in srednja podjetja za zagotovitev jasnosti in gotovosti za podjetja, zlasti mala, srednja in mikropodjetja, ter skladnosti njihove prakse objavi splošne nezavezujoče smernice za podjetja o tem, kako lahko najboljše izpolnijo obveznosti glede primerne skrbnosti, določene v tej direktivi. Te smernice vključujejo praktične napotke o tem, kako je mogoče ob upoštevanju sorazmernosti obveznosti glede primerne skrbnosti prilagoditi velikosti in sektorju podjetja. Smernice se objavijo najpozneje 18 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive.

2. Komisija lahko po posvetovanju z državami članicami in OECD ter s pomočjo Agencije za temeljne pravice, Evropske agencije za okolje in Izvajalske agencije za mala in srednja podjetja pripravi posebne nezavezujoče smernice za podjetja, ki delujejo v določenih sektorjih.

3. Pri pripravi nezavezujočih smernic iz odstavkov 1 in 2 zgoraj se ustrezno upoštevajo vodilna načela Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah, tristranska deklaracija MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike, smernice OECD o potrebni skrbnosti za odgovorno ravnanje podjetij, smernice OECD za večnacionalne družbe, smernice OECD o potrebni skrbnosti za odgovorne oskrbovalne verige z minerali, smernice OECD o potrebni skrbnosti za odgovorne oskrbovalne verige v konfekcijski in obutveni industriji, smernice OECD za odgovorno poslovno ravnanje institucionalnih vlagateljev in smernice OECD/FAO za odgovorne kmetijske dobavne verige.

4. Evropska komisija redno posodablja in javno objavlja preglednice podatkov o posamezni državi, s katerimi zagotavlja najnovejše informacije o mednarodnih konvencijah in pogodbah, ki so jih ratificirali trgovinski partnerji Unije.

Člen 17

Posebni ukrepi v podporo malim, srednjim in mikropodjetjem

1. Države članice zagotovijo, da je na voljo poseben portal za mala, srednja in mikropodjetja, kjer lahko ta poiščejo napotke ali prejmejo nadaljnjo podporo in informacije, kako lahko najbolje izpolnijo svoje obveznosti glede primerne skrbnosti.

2. Mala, srednja in mikropodjetja so upravičena do finančne podpore za izpolnitev svojih obveznosti glede primerne skrbnosti v okviru programov Unije za podporo malim, srednjim in mikropodjetjem.

Člen 18

Sodelovanje na ravni EU

1. Komisija ustanovi evropski odbor pristojnih organov za pospeševanje usklajevanja in konvergence regulativnih in nadzornih praks ter spremljanje uspešnosti pristojnih nacionalnih organov.

2. Komisija s pomočjo Agencije za temeljne pravice, Evropske agencije za okolje in Izvajalske agencije za mala in srednja podjetja na podlagi informacij, ki jih predložijo pristojni nacionalni organi, ter v sodelovanju z drugimi strokovnjaki in deležniki iz javnega sektorja objavi letni pregled rezultatov v zvezi s primerno skrbnostjo.

Člen 19

Kazni

1. Države članice določijo kazni, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev izvrševanja teh kazni. Te kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

2. Države članice zagotovijo, da večkratne kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, pomenijo kaznivo dejanje, kadar jih podjetje stori namerno ali iz hude malomarnosti. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se ta kazniva dejanja kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi sankcijami.

Člen 20

Civilna odgovornost

Kadar podjetje izpolni zahteve glede primerne skrbnosti iz te direktive, se s tem ne razbremeni morebitne civilnopravne odgovornosti, določene z nacionalnim pravom.

Člen 21

Prenos

1. Države članice ... [v 24 mesecih] po začetku veljavnosti te direktive sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo. O tem takoj obvestijo Komisijo.

2. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

3. Države članice Komisiji sporočijo besedilo glavnih določb nacionalnega prava, ki ga sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 22
Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije.

Komisija poleg predloga direktive o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij predloži dopolnilna predloga za spremembo Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah¹⁰ (Uredba Bruselj I) in Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II)¹¹, pri čemer upošteva besedilo, predlagano v nadaljevanju.

¹⁰ UL L 351, 20.12.2012, str. 1.

¹¹ UL L 199, 31.7.2007, str. 40.

II. PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (BRUSELJ I).

BESEDILO ZAHTEVANEGA PREDLOGA

Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 67(4) in člena 81(2)(a)(c) in (e) Pogodbe,

ob upoštevanju zahteve Evropskega parlamenta, naslovljene na Evropsko komisijo¹,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

1. Vodilna načela Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah iz leta 2011 so pomenila novost v razpravi o podjetništvu in človekovih pravicah.
2. Vodilna načela temeljijo na okviru OZN za varovanje, spoštovanje in pomoč ter uvajajo tri stebre, na podlagi katerih je treba sprejeti ukrepe. Prvi steber je osredotočen na dolžnost države, da varuje pred zlorabami človekovih pravic, drugi na odgovornost gospodarskih družb, da spoštujejo človekove pravice, tretji pa na pravico žrtev do učinkovitega pravnega sredstva, kadar so kršene njihove človekove pravice.
3. V vodilnih načelih se pogosto omenja primerna skrbnost, saj so z mehanizmom za delovanje drugega stebra okvira OZN in Direktive xxx/xxxx o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij na ravni Unije vzpostavljene obveznosti glede primerne skrbnosti za podjetja, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2013/34/EU.
4. Uredbo (EU) št. 1215/2012 je treba spremeniti, da se omogoči izvajanje tretjega stebra okvira OZN in olajša odstop do učinkovitega pravnega sredstva za žrtve kršitev človekovih pravic.
5. S to uredbo se v člen 8 Uredbe (EU) št. 1215/2012 vključi nov odstavek (5), ki določa, da morajo podjetja EU prevzeti odgovornost za svojo vlogo pri zlorabah človekovih pravic v tretjih državah. Na podlagi te določbe se razširi pristojnost sodišč držav članic, pri katerih bo mogoče vložiti civilno tožbo zoper podjetja EU zaradi kršitev človekovih pravic v poslovnem okolju, ki jih storijo njihova

podrejena podjetja ali dobavitelji v tretjih državah. Če jih storijo dobavitelji, mora imeti podjetje v skladu z določbo pogodbeno razmerje z dobaviteljem.

6. S to uredbo se uvaja tudi nov člen 26a, s katerim se uvede institut *forum necessitatis*, ki ga je mogoče uveljaviti, če sta izpolnjena dva pogoja: tveganje zavrnitve sodnega varstva v tretji državi, kjer so bile kršene človekove pravice, in dovolj tesna povezava z zadevno državo članico. Taka določba v pravu EU že obstaja, na primer v členu 11 Uredbe št. 650/2012 o dednih zadevah in v členu 7 Uredbe (ES) št. 4/2009 o preživninskih zadevah. Ta nova določba izjemoma podeljuje pristojnost sodiščem držav članic, kjer v skladu z drugimi določbami Uredbe (EU) št. 1215/2012 niso pristojna, da odločajo v civilnih postopkih v zvezi s kršitvami človekovih pravic v poslovnem okolju, sproženih zoper podjetja, ki se nahajajo v tretjih državah, a so del dobavne verige podjetja EU, če v tretji državi, s katero je zadeva tesno povezana, postopka ni mogoče začeti ali izvesti v razumnih okvirih ali če postopek tam ni mogoč. Določba poleg tega zahteva, da mora biti zadeva v zadostni meri povezana z državo članico, v kateri je sodišče, ki je začelo postopek –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Sprememba Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

Uredba (EU) št. 1215/2012 se spremeni:

- (1) V členu 8 se vstavi nov odstavek 5:

(5) V zadevah, povezanih s civilnimi postopki v zvezi s kršitvami človekovih pravic v poslovnem okolju v vrednostni verigi na področju uporabe Direktive xxx/xxxx o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij, se lahko zoper podjetje s sedežem v državi članici vložijo tožbe tudi v državi članici, kjer ima sedež ali kjer deluje, kadar je škoda, povzročena v tretji državi, mogoče pripisati podrejenemu podjetju ali drugemu podjetju, s katerim ima nadrejeno podjetje poslovno razmerje v skladu s členom 3 Direktive xxx/xxxx o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij.

- (2) Vstavi se nov člen 26a:

Člen 26a

Kadar v skladu s to uredbo ni pristojno nobeno sodišče države članice, lahko o civilnih zadevah, povezanih s kršitvami človekovih pravic v poslovnem okolju v vrednostni verigi podjetja, ki ima sedež v Uniji ali deluje v Uniji na področju uporabe Direktive xxx/xxxx o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij, izjemoma odločajo sodišča države članice, če je to potrebno zaradi pravice do poštenega sojenja ali pravice do dostopa do pravnega varstva, zlasti: (a) kadar v tretji državi, s katero je spor tesno povezan, postopka ni mogoče začeti ali izvesti v razumnih okvirih ali če postopek tam ni mogoč; ali (b) kadar sodne odločbe o zahtevku v tretji državi ne bi bilo mogoče priznati in izvršiti v državi članici sodišča, ki mu je bila zadeva predložena v skladu z zakonodajo te države, sta pa takšno priznanje in izvršitev nujna za zagotovitev

uresničitve pravic toženca; in je spor v zadostni meri povezan z državo članico, v kateri je sodišče, ki mu je bila zadeva predložena.

III. PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Uredbe (EU) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II)

BESEDILO ZAHTEVANEGA PREDLOGA

Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 67(4) in člena 81(2)(a) in (c) Pogodbe,

ob upoštevanju zahteve Evropskega parlamenta, naslovljene na Evropsko komisijo¹,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

1. Pravilno delovanje notranjega trga zaradi večje predvidljivosti izida pravde, gotovosti o tem, katero pravo se uporablja, ter prostega pretoka sodnih odločb zahteva, da kolizijska pravila držav članic določajo uporabo istega nacionalnega prava ne glede na državo sodišča, kjer je vložena tožba.
2. V ta namen je Unija sprejela Uredbo (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II).
3. Uredba Rim II v členu 4(1) določa splošno pravilo, v skladu s katerim se za nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja, uporabi pravo države, v kateri škoda nastane, ne glede na državo, v kateri se je zgodil dogodek, ki je povzročil nastalo škodo, in ne glede na državo ali države, v kateri so nastale posredne posledice.
4. Uporaba splošnega pravila iz člena 4(1) Uredbe Rim II lahko povzroči velike težave tožnikom, ki so žrtve kršitev človekovih pravic, zlasti v primerih, kadar so družbe velika multinacionalna podjetja, ki delujejo v državah z nizkimi standardi človekovih pravic, kjer tožniki nimajo skoraj nobenih možnosti, da bi dobili pravično odškodnino.

Uredba Rim II sicer vsebuje posebne določbe v zvezi z nekaterimi sektorji, vključno z okoljsko škodo, ne vsebuje pa posebnih določb v zvezi s postopki, povezanimi s kršitvami človekovih pravic v poslovnem okolju.

5. Da bi to popravili, je treba Uredbo Rim II spremeniti tako, da bo vsebovala posebno določbo o izbiri prava v civilnih postopkih, povezanih z domnevnimi kršitvami človekovih pravic v poslovnem okolju, ki jih storijo družbe EU v tretjih državah, kar bi tožnikom, ki so žrtve kršitev človekovih pravic, ki naj bi jih storila podjetja, ki delujejo v Uniji, omogočilo, da izberejo pravo z visokimi standardi človekovih pravic. Zato bi bilo treba v Uredbo (ES) št. 864/2007 vstaviti nov člen 26a, s katerim bi žrtvam kršitev človekovih pravic v poslovnem okolju omogočili izbiro med pravom države, v kateri je bila škoda povzročena (*lex loci damni*), pravom države, v kateri se je zgodil dogodek, ki je povzročil škodo (*lex loci delicti commissi*), ali pravom kraja, kjer ima toženo podjetje sedež ali kjer deluje, če nima sedeža v državi članici –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Sprememba Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II)

Člen 1

Uredba (EU) št. 864/2007 se spremeni:

- (1) vstavi se naslednji člen:

Člen 6a

Civilni postopki v zvezi s kršitvami človekovih pravic v poslovnem okolju

Pri civilnih postopkih, povezanih s kršitvami človekovih pravic v poslovnem okolju v vrednostni verigi podjetja, ki ima sedež v državi članici Unije ali deluje v Uniji, na področju uporabe Direktive xxx/xxxx o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij, se za nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja, uporabi pravo, določeno s členom (4)1, razen če se oseba, ki zahteva povračilo škode, ne odloči, da bo uporabila pravo države, v kateri se je zgodil dogodek, ki je povzročil nastalo škodo, ali pravo države, kjer ima nadrejeno podjetje sedež ali kjer deluje, če nima sedeža v državi članici.